

საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია

ბავშვთა საკითხების გაშუქების
მედიამონიტორინგის

ანგარიში

1 აპრილი – 1 ივლისი

თბილისი, 2016

შინაარსი

შესავალი	2
1. მონტორინგის მეთოდოლოგია	2
2. კვლევის შედეგები.....	3
2.1. ძირითადი ტენდენციები	3
2.2. რაოდენობრივი მონაცემები	4
2.3. თვისებრივი მონაცემები	8
2.3.1. სიღრმისეული გაშუქების ნაკლებობა	8
2.3.2. ბავშვები რეკლამის ობიექტებად.....	10
2.3.3. ბავშვები პოლიტიკოსების პიარ მიზნებისთვის.....	10
2.3.4. ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე და სიღარიბეში მცხოვრები ბავშვები	11
2.3.5. არასრულწლოვნის არასაჭირო იდენტიფიცირება.....	13
2.3.6. არასრულწლოვანთა სუიციდის გაშუქება	14
2.3.7. ბავშვების სტიგმატიზება	14
2.3.8. არასწორი ტერმინოლოგია	16
3. 1 ივნისი.....	17
4. სიღრმისეული გაშუქება.....	20

შესავალი

ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია გაეროს ბავშვთა ფონდის დახმარებით ახორციელებს პროექტს „ბავშვთა საკითხების ეთიკური გაშუქება“, რომლის ერთ ერთი კომპონენტია ბავშვთა საკითხების გაშუქების მედიამონიტორინგი.

მედიამონიტორინგის მიზანი ელექტრონულ, ონლაინ და ბეჭდურ მედიაში ბავშვთა საკითხებზე გამოქვეყნებული მასალების შესწავლა, ბავშვთა უფლებებთან, ეთიკურ ნორმებსა და სიღრმისეულად გაშუქების პროფესიულ სტანდარტებთან შესაბამისობის ანალიზია. მონიტორინგი 2016 წლის 1 აპრილიდან 30 ნოემბრამდე ჩატარდება.

წინამდებარე შუალედურ ანგარიშში მოცემულია 2016 წლის 1 აპრილიდან 1 ივლისამდე პერიოდში ჩატარებული მონიტორინგის შეჯამება. შეფასებულია სხვადასხვა ტიპის მედიის თავისებურებები, ასევე წარმოდგენილია ძირითადი ტენდენციები და შესწავლილი მასალების დეტალური ანალიზი, გამოკვეთილი ხარვეზები და რეკომენდაციები.

ანგარიშში ცალკე ქვეთავი ეთმობა ბავშვთა საკითხების გაშუქების შეფასებას, 1 ივნისს, ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღეს .

1. მონიტორინგის მეთოდოლოგია

მონიტორინგმა გაანალიზეს როგორც პრესაში ისე ონლაინ და სამაუწყებლო მედიაში გამოქვეყნებული ყველა მასალა, რომელიც პირდაპირ ან ირიბად ეხებოდა ბავშვს. მონიტორინგი აანალიზებდნენ როგორც ცალკეულ თემებთან დაკავშირებით ბავშვების გაშუქებას, ასევე მათ შესახებ მომზადებული მასალების ეთიკურ სტანდარტებთან შესაბამისობას. აკვირდებოდნენ თუ რა ჭრილში, რა კონტექსტში შუქდება ბავშვებთან დაკავშირებული საკითხები. როგორ ჩანდნენ ბავშვები ჟურნალისტურ მასალებში და რა თემებთან დაკავშირებით საუბრობდნენ ისინი.

ანგარიში მოიცავს როგორც რაოდენობრივ, ისე თვისებრივ ანალიზს.

რაოდენობრივ კომპონენტში მონიტორინგი აკვირდებოდნენ და ითვლიდნენ ბავშვთა საკითხებთან დაკავშირებული მასალები ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ თემას ეხებოდა:

- განათლება
- ჯანდაცვა
- სოციალური
- სპორტი
- კულტურა
- ბავშვთა უფლებები

- ძალადობა ოჯახში
- სუიციდი
- კრიმინალი
- სარეკლამო მასალა
- ქველმოქმედება
- რელიგია
- ტრაგედია/ინციდენტი
- სხვა

*პირველ ივნისს, ბავშვთა უფლებების დაცვის დღეს დაემატა „ღონისძიებები“, ასეთი ტიპის მასალის სიმრავლიდან გამომდინარე.

ასევე რაოდენობრივად ითვლებოდა რამდენი მასალა მზადდებოდა ბავშვის მონაწილეობით და მის გარეშე, რომელ თემასთან დაკავშირებით ჩანდნენ ყველაზე ხშირად ბავშვები, კრიმინალის გაშუქებისას კი რამდენ შემთხვევაში იყო ბავშვი ნაჩვენები როგორც მსხვერპლი და დამნაშავე.

ითვლებოდა მასალის ტიპებიც, რომელიც დაყოფილი იყო შემდეგნაირად

- მოკლე ახალი ამბავი/ კადრ+სინქრონი
- სტატია/სიუჟეტი
- სიღრმისეული მასალა
- გადაცემა

თვისებრივი ანალიზისას მონიტორებისთვის სახელმძღვანელო პრინციპებად შერჩეული იყო:

- საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია
- ჟურნალისტთა საერთაშორისო ფედერაციის მიერ აღიარებული მითითებები და პრინციპები, რომელიც ეხება ბავშვთა საკითხებთან დაკავშირებულ პუბლიკაციებს
- გაეროს ბავშვის უფლებათა კონვენცია
- ბავშვთა საკითხების მედიაში გაშუქების სახელმძღვანელო პრინციპები
- მაუწყებელთა ქცევის კოდექსი

2. კვლევის შედეგები

2.1. ძირითადი ტენდენციები

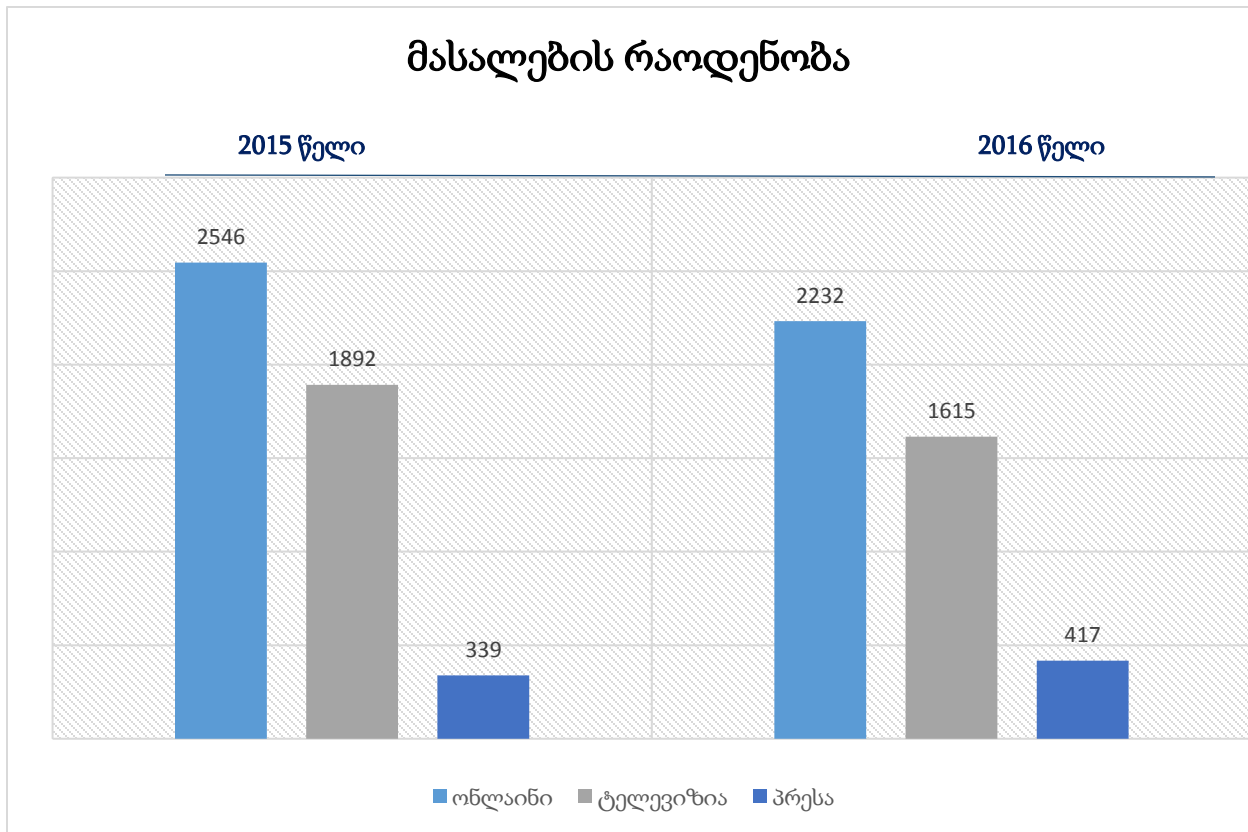
- 2015 წელთან შედარებით შემცირდა ბავშვთა საკითხების გაშუქება
- ბავშვების თემა ყველაზე ხშირად განათლებასა და ქველმოქმედებასთან დაკავშირებით შუქდება

- ბავშვების შესახებ მომზადებული მასალების მხოლოდ 1% პროცენტს შეადგენს ისეთი ჟურნალისტური პროდუქტი სადაც საკითხი სიღრმისეულადაა განხილული. ბავშვთა საკითხებთან დაკავშირებული მასალების უმრავლესობა ზედაპირული და ფრაგმენტულია.
- 2015 წლის მარტი - ივნისის მონიტორინგის შედეგებთან შედარებით 13-დან 34 პროცენტამდე გაიზარდა იმ მასალების რიცხვი, სადაც ბავშვები თავად საუბრობენ.
- ბავშვების ხმა ყველაზე მეტად სპორტისა და კულტურის თემებთან დაკავშირებულ მასალებში ისმოდა
- ბავშვთა უფლებების თემაზე მასალების მხოლოდ 16 პროცენტი მომზადდა, სადაც ბავშვი საუბრობდა
- ბავშვებთან დაკავშირებული კანონპროექტები ძირითადად პოლიტიკოსების დაპირისპირების ჭრილში განიხილება. აუდიტორიისთვის უცნობი რჩება რა გავლენას იქონიებს ცვლილები ბავშვის ცხოვრებაზე.
- პრობლემად რჩება ბავშვების გამოყენება რეკლამისა და ქველმოქმედების ობიექტებად. ხშირად ასეთ შემთხვევაში ერთი და იგივე ტექსტი სხვადასხვა ონლაინ მედიასაშუალებებში ქვეყნდება თუმცა მითითებული არ არის, რომ ტექსტი დაფინანსებულია და არ მომზადებულა სარედაქციო პასუხისმგებლობის ქვეშ.
- პოლიტიკოსები/სახელმწიფო უწყებები ბავშვების მიმომე სოციალურ მდგომარეობას აქტიურად იყენებენ საკუთარი პოპულარიზაციისთვის. რაშიც ხელს უწყობს მედია.
- სოციალურ პრობლემებზე მომზადებულ მასალებში ბავშვები ემოციის გასამძაფრებლად გამოიყენება
- ჯანმრთელობის პრობლემის მქონე ბავშვების საკითხი უმთავრესად ქველმოქმედების ჭრილში შუქდება, მედია ცდილობს თავად მოიძიოს სახსრები მათ დასახმარებლად და აქცენტს არ აკეთებს სისტემურ პრობლემაზე, რის გამოც ბავშვებს რიგითი მოქალაქეების დახმარება სჭირდებათ.
- ბავშვებთან დაკავშირებით მომზადებულ მასალებში ეთიკური სტანდარტების დარღვევა რამდენიმე შემთხვევაში გამოიხატა ძალადობის მსხვერპლი ანდა სავარაუდო დამნაშავეს იდენტიფიცირებაში.
- კვლავაც არაერთი მასალა გამოქვეყნდა, რითიც ბავშვების სხვადასხვა ნიშნით სტიგმატიზება მოხდა.

2.2. რაოდენობრივი მონაცემები

2016 წელს გასულ წელთან შედარებით ბავშვთა საკითხების გაშუქება შემცირდა. თუ 2015 წლის 1 მარტი - 1 ივნისის პერიოდში 4777 მასალა გამოქვეყნდა, რომელიც ბავშვებს პირდაპირ ან ირიბად ეხებოდა, 2016 წლის 1 აპრილი-1 ივლისის პერიოდში ამ მაჩვენებელმა 4264

შეადგინა, მიუხედავად იმისა, რომ სამონიტორინგო პერიოდს დაემთხვა ეროვნული გამოცდები, რაც ზრდის ხოლმე ბავშვთა თემებით დაინტერესებას. კლება შეინიშნება როგორც ტელე, ისე ონლაინ მედიაში, პრესაში კი მცირე რაოდენობით გაიზარდა ბავშვების შესახებ მომზადებული მასალების რაოდენობა.

მედიის მიერ ბავშვებთან დაკავშირებით გაშუქებული თემებიდან სჭარბობს განათლება (25%) და ქველმოქმედება (13%), მას მოსდევს ჯანდაცვა (10%), შემდეგ მოდის კულტურა (8%) ერთნაირი მაჩვენებელი (7%) აქვს კრიმინალსა და სოციალურ თემატიკას.

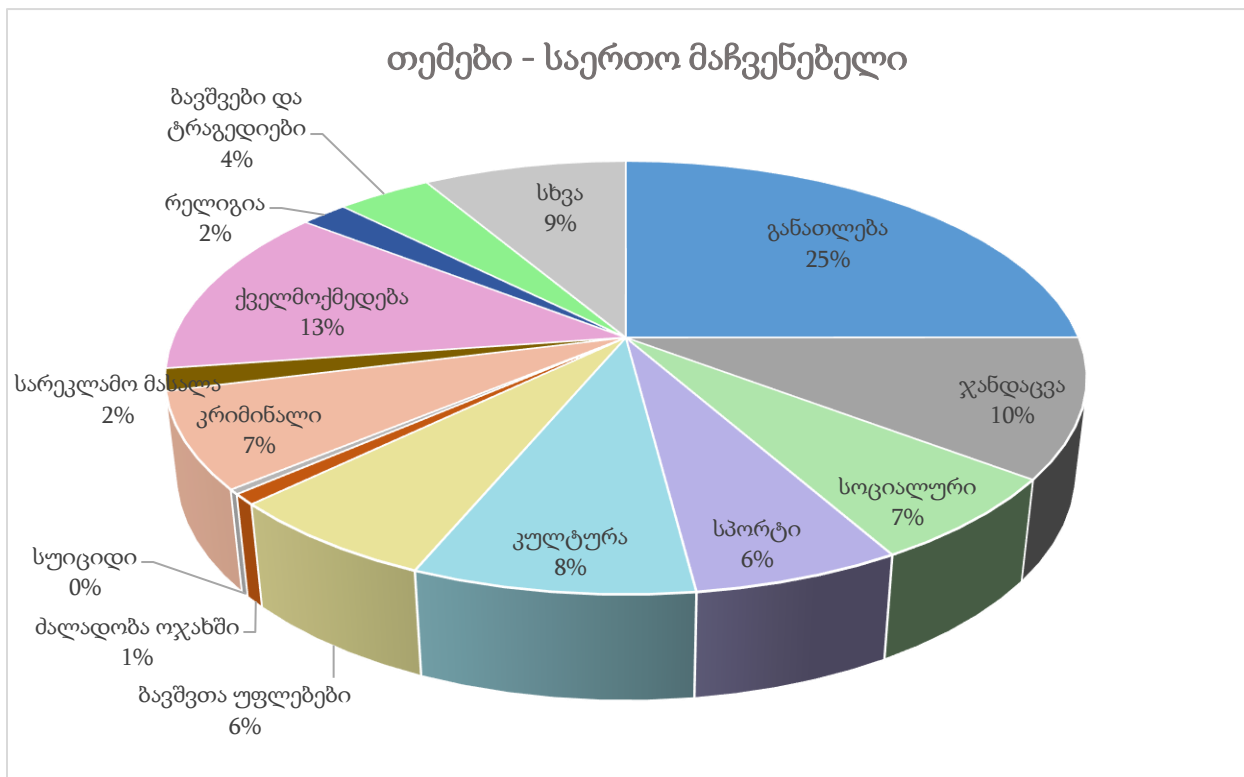
განათლებასთან დაკავშირებული მასალების დიდი რიცხვი ძირითადად გამოწვეულია იმით რომ საანგარიშო პერიოდს დაემთხვა საჯარო სკოლებში სასწავლო პროცესის შეწყვეტა, ერთიანი ეროვნული და საატესტატო გამოცდები, საბავშვო ბაღებში მომავალი სასწავლო წლისათვის ბავშვების რეგისტრაციის დაწყება, ამ კატეგორიის მასალების ასევე მოიცავდა განათლების მინისტრის განცხადებებს, პრეზიდენტის შეხვედრას მოსწავლეებთან, აგრეთვე ოლიმპიადებში გამარჯვებული მოსწავლეების დაჯილდოებას. დიდი უმრავლესობა მოკლე ახალი ამბის ფორმატში იყო მომზადებული და ბავშვები ძირითადად აუდიტორიის როლს ასრულებდნენ.

ჯანდაცვაში მოხვედრილი მასალების დიდი ნაწილი ეხებოდა მსახიობ შორენა ბეგაშვილის არასრულწლოვანი შვილის აივნისგან გადმოვარდნას, მისი ჯანმრთელობის პრობლემებს,

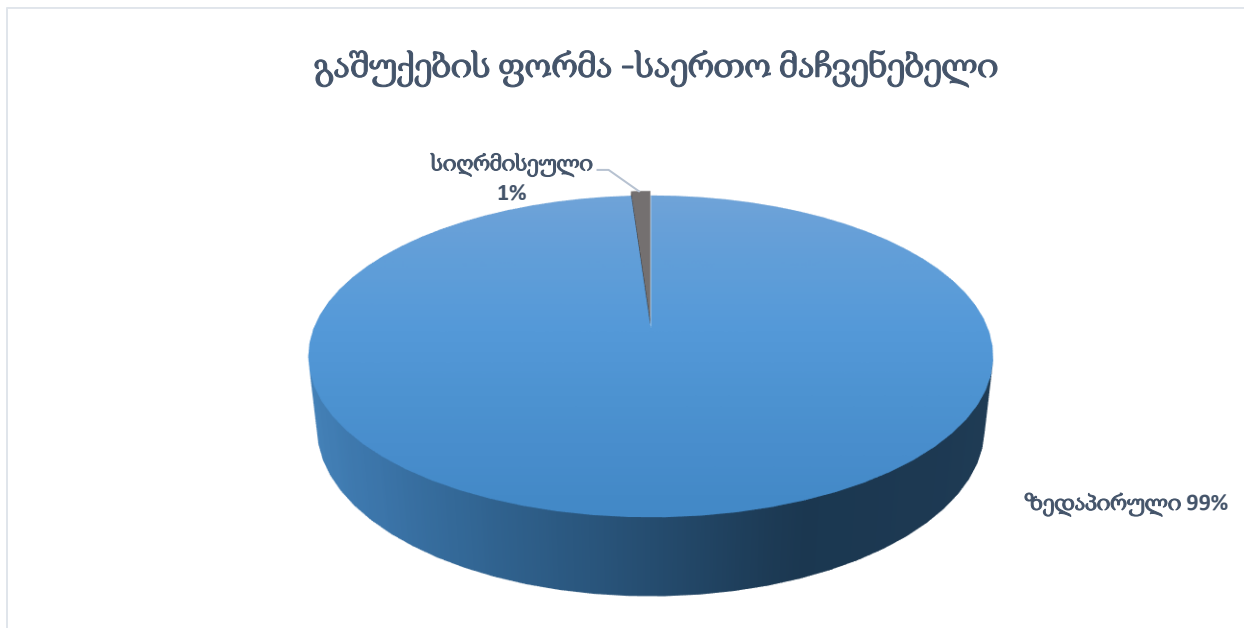
კრიმინალის თემაში კი ქმრისა და შვილის მკვლელობაში ბრალდებული ქალის საქმის შესახებ მომზადებული მასალები მოხვდა.

ქველმოქმედებაში მოხვდა მასალები, რომლებიც სხვადასხვა ორგანიზაციების საქმიანობას და მათ მიერ გამოქვეყნებულ ანგარიშებს თუ საქველმოქმედო ღონისძიებებს ეხებოდა, ამავე კატეგორიაში განთავსდა საადგომოდ თუ საპირველიენისოდ სხვადასხვა პოლიტიკოსის, ფონდისა თუ ინსტიტუციის მიერ ჩატარებული საქველმოქმედო ღონისძიებები.

ბავშვთა უფლებები უმთავრესად მოიცავს ისეთ მასალებს, რაც ბავშვებთან დაკავშირებულ სხვადასხვა კანონპროექტის განხილვას ეხება, კატეგორია „სხვაში“ კი მოხვდა მასალები, სადაც ბავშვები ჩანდნენ მაგალითად ისეთ დღესასწაულებზე როგორცაა აღდგომა, საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე და ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე.

როგორც მონიტორინგის რაოდენობრივი მაჩვენებლები ცხადყოფს, ბავშვებთან დაკავშირებით მასალების აბსოლუტური უმეტესობა იყო მოკლე ახალი ამბების ტიპის. ვრცელი მოცულობის მასალებიც კი (სტატია, სიუჟეტი), საკითხს ზედაპირულად მიმოიხილავდა. საანგარიშო პერიოდში ბავშვთა საკითხებზე მომზადებული მასალების მხოლოდ 1% განიხილავდა თემას სიღრმისეულად.

2015 წლის მარტი - ივნისის მონიტორინგის შედეგებთან შედარებით 13-დან 34 პროცენტამდე გაიზარდა იმ მასალების რიცხვი, სადაც ბავშვები თავად საუბრობენ. თუმცა კვლავაც რჩება ბავშვთა რეპრეზენტაციის პრობლემა, რაც გამოიხატება არასრულწლოვნების როგორც ინფორმაციის წყაროებად თუ რესპონდენტებად მიზერულ წარმოჩენაში.

კულტურა და სპორტი არის ის 2 კატეგორია, სადაც ბავშვების ჩართულობით მომზადებული მასალების ოდენობა აღემატება მათ გარეშე მომზადებულ მასალებს. ეს შესაძლოა ამყარებდეს სტერეოტიპს, რომ ბავშვებს აზრი მხოლოდ ე.წ. მსუბუქ თემებზე, კულტურისა და სპორტის სფეროზე, უნდა გამოვითქმევინოთ.

ყველაზე ნაკლებად ბავშვები ბავშვთა უფლებების თემატიკაზე მომზადებულ მასალებში ჩანან. ამ კატეგორიაში მოხვედრილი ჟურნალისტური პროდუქტის მხოლოდ 16 პროცენტი მომზადდა, სადაც ბავშვი თავად საუბრობდა.

განსაკუთრებით დღის გადაცემებში ხშირად ბავშვები უბრალოდ დეკორაციის როლს ასრულებენ. მაგალითად, 16 ივნისს, GDS-ის [შუა დღის შოუში](#) გავიდა ერთი ბლოკი მოზარდებში ნაგვის დახარისხებისა და გადამუშავების შესახებ ცნობიერების გაზრდასთან დაკავშირებით. გადაცემის სტუმრები იყვნენ არასრულწლოვნებიც, თუმცა ისინი მხოლოდ ისხდნენ და თამაშობდნენ ერთ-ერთ საგანმანათლებლო სათამაშო აპლიკაციას, რომლის მიზანიც არის ბავშვებში ნაგვის დახარისხების შესახებ ინფორმირებულობის დონის ზრდა.

2.3. თვისებრივი მონაცემები

2.3.1. სიღრმისეული გაშუქების ნაკლებობა

ბავშვთა საკითხებთან დაკავშირებული მასალების უმრავლესობა ზედაპირული და ფრაგმენტულია. მედია კვლავაც რეაქციულია ამბების გაშუქებისას და ძირითადად, მხოლოდ უკვე მომხდარი ამბების, სახელმწიფოს ოფიციალური სტრუქტურების თუ სხვა მსხვილი ინსტიტუტების მიერ გავრცელებული ინფორმაციის ტირაჟირებას ახდენს, ასეთი მასალების რაოდენობა განსაკუთრებით დიდია ხოლმე ისეთ დღეებში, როდესაც რომელიმე დღესასწაული ახლოვდება. მედია არ ცდილობს პრობლემური ახალი თემების აქტუალიზებას.

ხშირ შემთხვევაში ბავშვთა საკითხები აღიქმება სხვა თემებისგან განცალკევებით, მაშინ როდესაც ბევრი თემა ბავშვებზეც ახდენს გავლენას, თუმცა ამაზე აქცენტს მედია არ აკეთებს. მედიისთვის ბავშვები ამბის მეორეხარისხოვანი მონაწილეები არიან.

საკითხის ზედაპირულად წარმოჩენის კარგი მაგალითებია ბავშვებთან დაკავშირებით კანონპროექტების გაშუქება, რომელიც ძირითადად პოლიტიკოსების დაპირისპირების ჩრილში შუქდება. მედია არ უხსნის აუდიტორიას რა დადებითი ან უარყოფითი გავლენა შეიძლება ჰქონდეს ცვლილებებს.

საანგარიშო პერიოდში პარლამენტმა განიხილა ახალი კანონპროექტი, რომლის მიხედვითაც სოციალურ მუშაკს უფლება ექნება ძალადობის შემთხვევაში ბავშვი ოჯახის მოძალადე წევრისგან განაცალკევოს. კანონს ეწინააღმდეგებიან სასულიერო პირები, მედიის ნაწილს არ აუხსნია მათი არგუმენტები რამდენად რელევანტურია. გაზეთების ნაწილმა კი კანონს

“დამანგრეველი”, “ანტისახელმწიფოებრივი” უწოდა: “გამომდინარე იქედან, რომ ჩვენს ქვეყანაში ეს კანონი უცხო ხილია, საზოგადოების დიდ ნაწილს ჯერ კიდევ ვერ წარმოუდგენია, რა მზაკვრობა და მუხანათობა მზადდება”, - [წერს “ალია”](#).

“საქართველო და მსოფლიომ” და “ასავალ-დასავალმა” გამოაქვეყნეს სტატიები, სადაც სასულიერო პირები კანონპროექტს გამოხედავნიან და იყენებენ სიძულვილის ენასაც: “ევროპაში ამ მიზნით სპეციალური ბანაკები აქვთ შექმნილი. დროთა განმავლობაში ჩამორთმეულ ბავშვებს ერთსქესიან წყვილებს მიაშვილებენ და ფაქტობრივად, ეს საზარელი კანონი სწორედ მათ ინტერესებზეა მორგებული. უკვე ისეთი შემთხვევებიც გახდა ცნობილი, როცა ახალი “მშობლები” ნაშვილებზე სექსუალურად ძალადობენ”, - ამბობს მამა ნიკოლოზ ჩხიკვაძე [ასავალ დასავალთან ინტერვიუში](#), მის ამ ფრაზას არანაირი საწინააღმდეგო არგუმენტი არ მოჰყოლია ჟურნალისტის მხრიდან.

მათგან განსხვავებით შედარებით ინფორმაციული იყო “საქართველოს რესპუბლიკაში” დაბეჭდილი ეკა ქევანიშვილის სტატია, სადაც გაანალიზდა ბავშვების მიმართ ძალადობის მხრივ არსებული პრობლემები საქართველოში, კანონპროექტის მნიშვნელობა, რას გულისხმობს ეს კანონპროექტი და რა შემთხვევაში შეუძლია სოციალურ მუშაკს [ბავშვის ოჯახიდან გაყვანა](#).

აუდიტორიისთვის ასევე არ აუხსნია მედიას “ადრეული და სკოლამდელი აღზრდის” შესახებ კანონპროექტის დადებითი და უარყოფითი მხარეები. აქცენტი აქაც პოლიტიკურ დაპირისპირებებზე კეთდებოდა. გამონაკლისია, რამდენიმე მედიასაშუალება, მაგალითად, ნეტგაზეთი.

საანგარიშო პერიოდში იყო რამდენიმე სტატია, სადაც მნიშვნელოვან თემებზე ბავშვებით სპეკულირებენ/მანიპულირებენ. მაგალითად, “თბილისელების” ინტერვიუ ფსიქოლოგ რამაზ საყვარელიძესთან დაიბეჭდა სათაურით: “რისთვისაა განწირული ერთსქესიანი წყვილის მიერ გაზრდილი ბავშვი”. ამ შემთხვევაში საერთოდ გაუგებარია რატომ დადგა დღის წესრიგში ეს თემა, მაშინ როცა ლგბტ პირებს ჰომოფობიასთან და ტრანსფობიასთან ბრძოლის საერთაშორისო დღის სურვილისამებრ აღნიშვნაც კი ვერ მოუხერხებიათ ჩვენს ქვეყანაში.

აუტიზმის ცნობადობის ამაღლების დღე. სამონიტორინგო პერიოდს დაემთხვა აუტიზმის ცნობადობის ამაღლების დღე. გაშუქება ძირითადად, შემოიფარგლა მოკლე, ზედაპირული მასალებით, სადაც ამბის ფოკუსი იყო არა თავად აუტიზმი, მასთან დაკავშირებული პრობლემები, ან ამ ადამიანების უფლებრივი მდგომარეობა, არამედ ამ დღესთან დაკავშირებული ღონისძიებები, მინისტრებისა თუ საკრებულოს წევრების მიერ ჩატარებული აქტივობები. განსაკუთრებით ონლაინ მედიამ აქცენტი გააკეთა პატრიარქის ქადაგება ქადაგებაზე, სადაც მან [აღნიშნა](#): „გუშინ იყო აუტიზმის დაძლევის დღე. მე მიხდა გითხრათ, რომ ეს არის ჯვარი, ეს არის ჯვარი თქვენი და ჯვარი თქვენი შვილებისა, ღმერთმა მოგცეთ მადლი და ძალა რომ ზიდოთ ბოლომდე. აუტიზმი ისეთი მძიმე ავადმყოფობაა, მაგრამ ამავე დროს ხშირი შემთხვევაა როცა ისინი გრძნობენ და ხედავენ უფრო მეტს ვიდრე ჩვენ ვხედავთ

და ხშირი შემთხვევაა, როცა აუტიზმით დაავადებული ადამიანები გენიალური ადამიანები გამოდიან. ღმერთმა ძალა მოგცეთ, შეგეწიოთ უფლის მადლი.” მედიასაშუალებების ნაწილმა ეს ნათქვამი ციტატებად, ყოველგვარი ანალიზის გარეშე გაავრცელეს.

2.3.2. ბავშვები რეკლამის ობიექტებად

კვლავაც პრობლემად რჩება ბავშვების გამოყენება რეკლამისა და ქველმოქმედების ობიექტებად. ხშირად ასეთ შემთხვევაში ერთი და იგივე ტექსტი სხვადასხვა ონლაინ მედიასაშუალებებში ქვეყნდება თუმცა მითითებული არ არის, რომ ტექსტი დაფინანსებულია და არ მომზადებულა სარედაქციო პასუხისმგებლობის ქვეშ. მაგალითად, 2 ივნისს რამდენიმე ონლაინ გამოცემამ გამოაქვეყნა მასალა „სოციალური პარტნიორობის“ და მაღაზიათა ქსელ თაიმის ერთობლივი აქციის შესახებ. მასალა სარეკლამო ხასიათისაა, ტექსტი იდენტურია, თუმცა, არ აქვს რაიმე მინიშნება იმის შესახებ, რომ ინფორმაცია რედაქციის მიერ არ მომზადებულა. ეთიკური ჟურნალისტიკის პრინციპებიდან გამომდინარე აუცილებელია სარეკლამო და სარედაქციო მასალები ერთმანეთისგან იყოს გამიჯნული.

მონიტორებმა გამოავლინეს შემთხვევები, როდესაც ბავშვები ამა თუ იმ პროდუქტის სარეკლამო მიზნებისთვის არიან გამოყენებულნი, მაგ: 1 აპრილის GDS - ის მასალაში ბავშვები ისტოფონთის სარეკლამო მასალაში [ჩანან](#). მედიაში ასევე მოხვდა მაკდონალდსის [აქცია](#), ბავშვების საუკეთესო ფოტოების გამოსავლენად, ბავშვები ჩანან სავაჭრო ცენტრ ჯი-თი-სის საიმიჯო [მასალაშიც](#). კომპანია აუთ დრო ჯიმ კი, შშმ ბავშვებს საჩუქრები დაურიგა, მასალა რუსთავი ორის [დილის გადაცემაში](#) გავიდა. ბავშვები დაასაჩუქრა ბავშვთა კვების კომპანიამაც, მასალა კი, ამ შემთხვევაში, რუსთავი ორის [დილის შოუში](#) გავიდა.

2.3.3. ბავშვები პოლიტიკოსების პიარ მიზნებისთვის

პოლიტიკოსები/სახელმწიფო უწყებები ბავშვების მიმე სოციალურ მდგომარეობას აქტიურად იყენებენ საკუთარი პოპულარიზაციისთვის. ამის მაგალითია გორის მუნიციპალიტეტის გამგეობისა და საკრებულოს თავმჯდომარის მიერ 12 წლის გიორგისთვის „ოცნების ახდენა“ და ველოსიპედის ყიდვის [შესახებ მასალა](#). ქუთაისის მერის, შოთა მურღულიას მიერ შშმ პირისთვის [ეტლის ჩუქება](#) ანდა მასალა იმის შესახებ, რომ [„საკრებულოს თავმჯდომარე ბავშვებს თავისი ხელფასით დაასვენებს“](#). ამავე მიზანს ემსახურება მასალა [www.newpost.ge](#)-ზე სათაურით [„პატარები პატრულთან ჩახუტების რიგში დგანან“](#)

გაზეთ „აჭარაში“ გამოქვეყნდა მასალა საბავშვო სპექტაკლის დადგმის შესახებ, თუმცა ეს ამბავი მედიის ყურადღების ქვეშ მხოლოდ მას შემდეგ მოექცა რაც იქ აჭარის კულტურის მინისტრის [მოადგილე ჩავიდა](#), მის შეხვედრას მოსწავლეებთან [ცალკე მასალაც](#) მიეძღვნა.

ბავშვები არიან პოლიტიკური მიზნისთვის გამოყენებული კახეთში პაატა ბურჭულაძის [შეხვედრის](#) შესახებ მასალაში, სადაც იგი ბავშვების გარემოცვაში დგას და საუბრობს თავისი პოლიტიკური დღის წესრიგის შესახებ.

2.3.4. ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე და სიღარიბეში მცხოვრები ბავშვები
განსაკუთრებით აღსანიშნავია ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე და მძიმე სოციალურ პირობებში მცხოვრები ბავშვების გაშუქების ტენდენციები. მედიასაშუალებები ბავშვებს იყენებენ სიღარიბის ილუსტრაციის საშუალებად. როგორც წესი, ოჯახების სოციალური შეჭირვებულობა ნაჩვენებია ამავე ოჯახში მცხოვრები ბავშვების ფონზე, რითიც არასათანადო აქცენტირება ხდება არასრულწლოვნებზე, მათი ემოციების, ცრემლების ჩვენებით მედია ემოციების გაძლიერებას ცდილობს.

მაგალითად, „იმედის“ გადაცემა „იმედის დრომ“ გაუშვა [სიუჟეტი](#), რომელიც ლანჩხუთში სოციალურად დაუცველ ოჯახს ეხება. ჟურნალისტი აქცენტს არ აკეთებს სახელმწიფოს სისტემურ ხარვეზებზე, ორიენტირებული არ არის პრობლემის სრულად ჩვენებაზე, ნაცვლად ამისა, მხოლოდ მძიმე სოციალურ პირობებზე საუბრობს და შაბლონურად იყენებს არასრულწლოვნის ისტორიას მაყურებელში სენტიმენტების გასაღვიძებლად.

მრავალშვილიანი ოჯახის დასახმარებლად [გამოქვეყნდა განცხადება](#) რამდენიმე მედიასაშუალების ვებგვერდზე, მათ შორის ITV-ზე სტატიაში არასრულწლოვნები საწყალ არსებებად იყვნენ წარმოჩენილი, რითიც ავტორი ემოციის გამძაფრებას შეეცადა: „მიუხედავად ყველა პრობლემისა, ბავშვები ძალიან კეთილი და განვითარებული არიან... 13 წლის ბექა მორიდებული და შრომისმოყვარე ბიჭია. მას შემდეგ, რაც ისინი მამამ მიატოვა, მარიამი და ბექა დედას ეხმარებიან და ზრუნავენ უმცროს ძმებსა და დებზე! 11 წლის ლუკა, მიუხედავად იმისა, რომ საჭირო საკვებს ვერ იღებს და საშინელ პირობებში ცხოვრობს სპორტსმენია და იღებს დიპლომებსა და მედლებს. თეონა და ნინო კარგად სწავლობენ. მათ იციან, რომ ეს ერთადერთი საშუალებაა თავი დააღწიონ სიღატაკეს. . . ყველაზე უმცროსი საბა კი სულ მოწყენილია, რადგან სათამაშოები არ აქვს.“

ცალკე აღნიშვნის ღირსია ბავშვების ჯანმრთელობის მდგომარეობის შემცველი მასალების გავრცელება. ამ მხრივ განსაკუთრებით ონლაინ მედია გამოირჩევა. მასალების ძირითადი მიზანი ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე ბავშვის დახმარებისთვის მოწოდებაა, ამგვარ პროდუქტში ემოციის გასამძაფრებლად დეტალურად ყვებიან ისტორიას ბავშვის ან ოჯახის პირადი ტრაგედიების შესახებ. თითქმის არ სვამენ პრობლემას - რატომ სჭირდება ბავშვს მოქალაქეების დახმარება და რატომ ვერ უზრუნველყოფს სახელმწიფოს ჯანდაცვის სისტემა მის მკურნალობას, სტრუქტურის რომელი რგოლი ვერ მუშაობს, ვინ არის პასუხისმგებელი. ნაცვლად ამისა, მედიასაშუალებები ცდილობენ თავად მოიძიონ სახსრები ბავშვის დასახმარებლად. ანდა აშუქებენ სხვა ორგანიზაციების მიერ გაწეულ ქველმოქმედებას. ასევე დამკვიდრებული პრაქტიკაა ჯანმრთელობის პრობლემის მქონე კონკრეტული ბავშვის

დასახმარებლად განცხადებების გავრცელება ანგარიშის ნომრის მითითებით და თანხის გადმორიცხვის მოწოდებით.

მაგალთად ტელეკომპანია “იმედის” ეთერში გავიდა რეპორტაჟი [“დედის ელეგია”](#), სადაც სოციალურად გაჭირვებულ ოჯახზეა საუბარი. დედას ერთი შვილი მოუკვდა, ხოლო მეორე შვილს იგივე დიაგნოზი აქვს. მათ ბინა და ბავშვის სამკურნალო ფინანსები ესაჭიროებათ. სიუჟეტის ბოლოს ავადმყოფ ბავშვს ბინას ჩუქნიან. ჟურნალისტი სენტემენტალურად აღწერს გიგას მდგომარეობასაც: “მარიამის ოცნებებს ახლა გიგას ოცნებები ჰქვია, მარიამის ეტლს გიგას ეტლი, მარიამის დიაგნოზი, გიგას დიაგნოზი”, “გიგა მთელი დღე ეტლში ზის და ქუჩაში გასვლაზე ოცნებობს, თუმცა კატარა ბიჭის ოცნებები თვეობით ფანჯრის გამომდმა რჩებიან. ოთახში ცხოვრობს ოცნება სკოლაზე, მასწავლებლებსა და კლასის მეგობრებზე”.

თემა მეორე დილით “იმედის დილაში” გაგრძელდა სტუმრად ჰყავდათ ჟურნალისტი და კომპანია [“მეგობრობის” წარმოადგენელი](#), რომელმაც თავის კომპანიაზეც ისაუბრა. მასალაში დედა დეტალურად ყვება როგორ გარდაიცვალა პირველი შვილი. რაც გიგასაც ესმის - მას იგივე დიაგნოზი აქვს, რაც გარდაცვლილ დას ჰქონდა. ჟურნალისტიც, რომელსაც გიგა “იმედის დილის” ეთერში სტუმრობისას გვერდით უზის, იმეორებს: “მის ორივე შვილს მარიამს და გიგას ჰქონდა ძალიან მძიმე დაავადება: კუნთების განლევა... 1 წლის წინ ამ ამბავს ისევ მივუბრუნდი, იმიტომ რომ მაშინ ბელას უფროსი ქალიშვილი, 10 წლის მარიამი გარდაიცვალა სწორედ ამ დიაგნოზით”. „ეს დაავადება არ ინკურნება“.

მძიმე დაავადების მქონე ბავშვებს ეძღვნებოდა 21 აპრილს ტელეკომპანია „რუსთავი 2-ის“ ეთერში გასული გადაცემა „პროფილი“. გადაცემის მიმდინარეობისას, მშობლები ბავშვების თანდასწრებით ყვებოდნენ, მათი შვილების სასიკვდილო დიაგნოზის შესახებ. წამყვანმა რამდენჯერმე აღნიშნა, რომ შესაძლოა ამ გადაცემით ის გამუქების სტანდარტებს არღვევს, მაგრამ ახლა მნიშვნელოვანია ამ პრობლემების გაცნობა საზოგადოებისთვის, მან მაყურებლებსაც არაერთხელ მოუწოდა, დახმარებოდა მძიმე მდგომარეობაში მყოფ ბავშვებს.

ასეთი გადაცემების დროს, ჟურნალისტები ყოველთვის ამბობენ, რომ მართალია ბავშვები ქველმოქმედების ობიექტებად არიან წარმოჩენილნი, მაგრამ მეორე მხრივ, გადაცემის ეთერში გასვლის შემდეგ ამ ადამიანებს მოქალაქეები ეხმარებიან მატერიალურად, ამ „სიკეთეს“ ჟურნალისტები სასწორის მეორე მხარეს დებენ და ამით ამართლებენ ამბის სენსაციურ, სენტემენტალურ ჭრილში გაშუქებას. ეს საკითხი მართლაც არის დილემა, რომლის გადაწყვეტაც ჟურნალისტს უწევს - შეარჩიოს ერთი კონკრეტული ამბავი, მაშინ როდესაც იდენტური პრობლემა სხვა არაერთ ბავშვს აქვს, მოამზადოს მასზე მასალა, შეაგროვოს ფული, დაეხმაროს მას, თუ უარი თქვას მხოლოდ ერთი ამბის გაშუქებაზე და აქცენტი ზოგადად პრობლემაზე გააკეთოს, რასაც მოკლე ვადაში შედეგი არ მოჰყვება, შესაბამისად ამ პერიოდში შესაძლოა ბავშვის მდგომარეობა გართულდეს.

მიუხედავად ამისა, მაინც ალბათ უმჯობესია ცალკეული შემთხვევების გაშუქების და ამ კონკრეტული ადამიანებისთვის საქველმოქმედო გადაცემის, სიუჟეტების მომზადებასთან

ერთად, უმჯობესია მედია პრობლემის იდენტიფიცირება მოახდინოს, ისაუბროს სახელმწიფოს სისტემურ პრობლემაზე და მთელი პასუხისმგებლობა არ დააკისროს მოქალაქეებს, ორგანიზაციებს და მათ მიერ გაღებულ შემოწირულობებს.

მართალია გრძელვადიან პერიოდში, მაგრამ ამ გზით უფრო დიდი შანსია მედია იმ ადამიანის დახმარება შეძლოს, ვისაც მსგავსი პრობლემა აქვს.

ჯანმრთელობის პრობლემის მქონე ბავშვების გაშუქებაზე საუბრისას ცალკე აღნიშვნის ღირსია მსახიობ შორენა ბეგაშვილის არასრულწლოვანი შვილის, ევა ბარბაქაძის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ მასალები. თემა აქტუალური იყო შემთხვევის დღიდან მისი მკურნალობის მთელი პერიოდი. ხშირად ისინი ეყრდნობოდნენ თავად შორენა ბეგაშვილის ან ოჯახის ახლობლების მიერ სოციალურ მედიაში გავრცელებულ ინფორმაციას.

ამ თემასთან დაკავშირებით, განსაკუთრებით უნდა გამოიყოს, გაზეთ „საქართველო და მსოფლიოში“ 13 ივნისს [გამოქვეყნებული ინტერვიუ](#) მამა თეოდორე გიგნაძესთან, სადაც დასაწყისში ნახსენებია აივნიდან ევა ბარბაქაძის გადმოვარდნის ამბავი. ჟურნალისტი არსრულწლოვანს „ელიტური მეძავის“ შვილად მოიხსენიებს და მისი ტრაგედიის ნიველირებას ცდილობს სოციალურად დაუცველი ბავშვების რაოდენობის მოხმობით. ჟურნალისტი შეურაცხყოფას აყენებს მოზარდს და მის მშობელს, აივნიდან გადავარდნას კი ის დედამისისთვის თავსდამტყდარ განსაცდელად ასაღებს

2.3.5. არასრულწლოვნის არასაჭირო იდენტიფიცირება

ბავშვის ვინაობის გამხელა დაუშვებელია მაშინ, როდესაც ინფორმაციის გამჟღავნებით არასრულწლოვანს შესაძლოა ზიანი მიადგეს, რაც განსაკუთრებით აუცილებელია მსხვერპლი ანდა სავარაუდო დამნაშავე არასრულწლოვანთან მიმართებით. მონიტორინგის პერიოდში რამდენიმე შემთხვევა დაფიქსირდა, როდესაც მსხვერპლის და იმ ბავშვის ირიბი იდენტიფიცირება ხდებოდა, რომელსაც დანაშაულის ჩადენას აბრალებდნენ.

ამგვარი შემთხვევა იყო ხელვაჩაურში მომხდარი მკვლელობის შესახებ „კვირის პალიტრის“, kvira.ge-სა და „იმედის“ მიერ მომზადებულ მასალებში, სადაც შესაძლებელი იყო იმ არასრულწლოვანის ამოცნობა, რომელსაც გარდაცვლილი ბავშვის დედა მკვლელობაში ადანაშაულებს¹.

მსხვერპლი ბავშვის იდენტიფიცირება ხდება „ალიას“ სტატიაში, რომელიც ეხება სასულიერო პირისაგან არასრულწლოვანის მიმართ სავარაუდო გარყვნილი ქმედების ჩადენას. მართალია, სტატიაში არასრულწლოვნის სახელი და გვარი ინიციალებითაა დაწერილი, მაგრამ სტატიის

¹ ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის მიერ მომზადებული “კრიმინალის გაშუქების სახელმძღვანელო პრინციპების” თანახმად, დაუშვებელია კრიმინალურ ისტორიებში მონაწილე, დაზარალებული, ბრალდებული, მსჯავრდებული ან/და თვითმხილველი არასრულწლოვნების იდენტიფიცირება.

ავტორი ამჟღავნებს ბიჭის დედის სახელსა და გვარს. თემა საკმაოდ სენსიტიურია და ეხება არასრულწლოვანთან სექსუალური ხასიათის კავშირს, ამიტომ ჟურნალისტს თავი უნდა აერიდებინა არასრულწლოვნის იდენტიფიცირებისაგან.

2.3.6. არასრულწლოვანთა სუიციდის გაშუქება

მიუხედავად იმისა, რომ იკლო არასრულწლოვანებთან დაკავშირებით სუიციდისა და კრიმინალის არაეთიკურად გაშუქებამ, საანგარიშო პერიოდში რამდენიმე პრობლემური მასალა კვლავ მოხვდა. მაგალითად, გადაცემა „იმედის დროში“ გასული [სიუჟეტი](#) მოზარდთა სუიციდს ეხება. განხილულია რამდენიმე ისტორია, დასახელებულია თვითმკვლელობის სავარაუდო მიზეზები, მეთოდი. ერთ-ერთ ისტორიას ფონად გასდევს ცნობილი სიმღერა, რომელიც, გარდაცვლილის მიერ დატოვებულ წერილში მოხსენიებულია, როგორც მისი უკანასკნელი წერილის საუნდტრეკი. სუიციდის ამ ფორმით გაშუქება სუიციდის რომანტიზაციის საფრთხეს ქმნის. სუიციდის აღსაწერად წამყვანი იყენებს ფრაზებს „შემამფოთებელი“, „საგანგაშო“.

სუიციდის გაშუქების სახელმძღვანელო წესების თანახმად, თვითმკვლელობის ცალკეული შემთხვევების გაშუქება რედაქციის მიერ კარგად უნდა იყოს დასაბუთებული, ვინაიდან კვლევებმა დაადასტურა, რომ ცალკეული შემთხვევების ზედაპირულმა გაშუქებამ შეიძლება გამოიწვიოს თვითმკვლელობის ახალი შემთხვევები. სუიციდის განხორციელების ადგილი და დეტალების გასაჯაროება საჭირო არ არის. ამგვარ დეტალებზე ყურადღების გამახვილებით შესაძლოა, უნებურად თავად ვასწავლოთ, თუ როგორ გააკეთონ ეს. დაუშვებელია სუიციდის რომანტიზება, სენსაციურ ჭრილში გაშუქება. არ შეიძლება სუიციდის მხოლოდ ერთ მარტივ მიზეზამდე დაყვანა, ამგვარი გაშუქება ფარულ მესიჯს ატარებს, რომ ამ მდგომარეობაში მყოფი ადამიანისთვის გამოსავალი სუიციდია².

2.3.7. ბავშვების სტიგმატიზება

საანგარიშო პერიოდში აქტუალური იყო მოზარდების ეწ „სატანისტების ჯგუფის“ შესახებ ინფორმაციის გავრცელება.

ტელეკომპანია „რუსთავი 2-ის“ გადაცემა [“ნანუკას შოუმ”](#) და „იმედის“ გადაცემა [“გია ჯაჯანიძის შოუმ”](#) მიუძღვნეს გამოშვება ბავშვებს, რომლებიც მიწისქვეშა გადასასვლელში, ე.წ. მორგში იკრიბებიან. ორივე შოუს მესიჯებიც ერთმანეთს ჰგავს. გადაცემის თანახმად, ბავშვები, რომლებსაც აქვთ ოჯახური პრობლემები, იკრიბებიან მიწისქვეშა გადასასვლელში, ე.წ. მორგში, ატარებენ რიტუალებს, აწამებენ კატებს, არიან სატანისტები, სუიციდით

² ჟურნალიტური ეთიკის ქარტიის სახელმძღვანელო პრინციპები სუიციდის გასაშუქებლად <http://qartia.org.ge/suicide/>

ასრულებენ სიცოცხლეს, აქვთ არაორდინალური ვარცხნილობები, ატარებენ მძიმე მაკიაჟს და ა.შ.

ამასთანავე უნდა აღვნიშნოთ, რომ გია ჯაჯანიძის გადაცემაში ამ საკითხზე სასაუბროდ მოწვეული ჰყავდა არაკომპეტენტური ადამიანები: მსახიობები, მომღერლები, სასულიერო პირები და ა.შ., რაც გადაცემის ფონს უფრო სენსაციურს ხდიდა.

ამავე შოუში ნაჩვენები კადრებით შესაძლებელია იმ ადგილის იდენტიფიცირება, სადაც ბავშვები იკრიბებიან, რითაც ჟურნალისტი ამ ბავშვებს საფრთხეს უქმნის. ამასთან, ატარებს ფარულ მესიჯს, რომ ოჯახში პრობლემების მქონე ბავშვებს შეუძლიათ იმავე ადგილას მივიდნენ. გარდა ამისა, გადაცემა საფრთხის და აგრესიის რისკის წინაშე აყენებს ნებისმიერ არასრულწლოვანს, რომლის ვიზუალური შესახედაობაც შესაძლოა ჰგავდეს გადაცემაში აღწერილ მოზარდებს. გადაცემის ფრაგმენტები ინტერნეტმედიის მეშვეობითაც გავრცელდა.

არასრულწლოვნების ეწ სექტას მიუძღვნეს მასალები ბექდურმა გამოცემებმაც. მაგალითად, „ალიაში“ გამოქვეყნდა სტატია: [„ფრთხილად მშობლებო, თბილისში აქტიური სექტა მოქმედებს!“](#). სტატია ფეისბუკის ერთ-ერთი მომხმარებლის სტატუსზე დაყრდნობით იტყობინება, რომ თბილისში არასრულწლოვანთა სატანისტური სექტა მოქმედებს. სტატიაში „ემოს მამის“ მოსაზრებაცაა წარმოჩენილი.

„მაშინვე შევამჩნიე, რომ ისინი ჩვეულებრივი ბავშვები არ არიან, აცვიათ განსხვავებულად, გოგონებს შავი ფრჩხილის ლაქი და შავი პომადა უსვიათ. საკმაოდ აგრესიულები არიან“ - ამბობს „ემოს მამა“.

მთელი სტატია ბავშვების დემონიზაციას ემსახურება, ბავშვები, რომელთაც განსხვავებულად აცვიათ, კატების და ძაღლების მწამებლებად არიან წარმოჩენილნი. მასალაში სუიციდის რამდენიმე შემთხვევაზეც არის საუბარი და ეს ფაქტები, მასალის მიხედვით, სწორედ ამ „სექტას“ უკავშირდება. ამგვარი სტატიები ყველა იმ მოზარდს, ვისაც განსხვავებულად აცვია, ფაქტობრივად სწირავს „სატანისტისა“ და „სექტანტის“ იარლიყის ტარებისთვის.

სუიციდის ფაქტები სტატიის მიხედვით, სატანისტურ სექტას უკავშირდება, რაც ასევე, პრობლემაა, რადგან სუიციდს არასოდეს აქვს ერთი კონკრეტული მიზეზი, სუიციდის მიზეზები ღრმა მოკვლევის საგანია და მისი დაკავშირება კონკრეტულ ფაქტებთან საფრთხილოა.

ამავე თემაზე სტატიები მოამზადეს [კვირის პალიტრამ და პრაიმ-ტიმმაც](#). მათაც მსგავსი ფორმატით გააშუქეს თემა. ამ სტატიებში შეინიშნება სუიციდის რომანტიზებაც, მაგალითად, წარმოდგენილია სუიციდის მსხვერპლის მიერ დატოვებული წერილის ნაწყვეტი, სადაც წერია: „ყველა თვითმკვლელი ანგელოზია“. ამგვარი გაშუქება რა რისკებს შეიცავს, ზემოთ უკვე აღინიშნა.

მნიშვნელოვანია, რომ ზემოხსენებული სტატიები არც სატანისტური და არც ზოგადად არანაირი სექტის არსებობის დამადასტურებელ არცერთ ფაქტს და მტკიცებულებას არ ეფუძნება. სტატიებში ისეა წარმოჩენილი, თითქოს სუიციდის ყველა შემთხვევა მოზარდებში სატანისტურ სექტას უკავშირდება.

ბავშვებს არასასურველ ჭრილში წარმოაჩენდა კიდევ რამდენიმე მასალა. მაგალითად, არც თუ ისეთი იშვიათი შემთხვევები, როდესაც ქუჩაში, ბავშვებს უსვამენ მათთვის არარელევანტურ კითხვებს და წარმოაჩენენ „სულელ“ არსებებად. ასეთი ერთი სპეციალური რუბრიკა აქვს იმედის იუმორისტულ გადაცემას „ილო ბეროშვილის შოუ“, სადაც ბავშვებს უსვამენ ისეთ კითხვებს როგორცაა „თამაზ მეჭიაური მოერევა თუ ნაცარქექია?“ „რა მდგომარეობაშია ქართველი ხალხი?“ „გაჭირდება არის საქართველოში?“ „ვინ მოიგებს არჩევნებს?“ ცხადია ამ კითხვებზე მცირეწლოვანი ბავშვები არაადეკვატურად პასუხობენ, რაც მათი დაცინვის საფუძველი ხდება. ასეთი ვიდეომასალა ვრცელდება ინტერნეტ გამოცემების მეშვეობითაც.

ჭარბი წონის მქონე ბავშვების სტიგმატიზაცია შეიძლება მოახდინოს საზოგადოებრივ მაუწყებელზე დილის გადაცემამ [ბავშვებში ჭარბი წონის შესახებ](#). გადაცემა იწყება სიუჟეტით, რომლის მთავარი გმირიც შვიდი წლის ლაზარეა, რომელიც “10 წლის და ბარბარესგან განსხვავებით, მადას ნამდვილად არ უჩივის”. “დედა სულ მეუბნებოდა არ ჭამო, მაგრამ რა ვქნა, ჭამა მიყვარს”, - ამბობს ბავშვი. გაეროს ბავშვთა ფონდის სახელმძღვანელო პრინციპები ბავშვებზე მასალის მომზადებისას გვიჩვენებს, რომ მოვერდილოთ ბავშვების სტიგმატიზაციას: „თავი აარიდეთ კატეგორიზაციას ან სიუჟეტის ისეთ აღწერას, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ბავშვისათვის დამატებითი ფიზიკური ან ფსიქოლოგიური ზიანის მიყენება, დამცირება, დისკრიმინაცია ან ადგილობრივი საზოგადოების მიერ გარიყვა”.

[რეტრადემატიზაციის](#) საფრთხე შექმნა 13 ივნისს, რუსთავი 2-ის გადაცემა შუადღეში გასულმა სიუჟეტმა 2015 წლის 13 ივნისის ტრაგედიის მსხვერპლი ბავშვების შესახებ, რომლებსაც დასჭირდათ ფსიქოლოგიური რეაბილიტაციის კურსის გავლა. ჟურნალისტი ახსენებინებს მათ რა ახსოვთ იმ ღამიდან, როგორ ცუდად გრძნობდნენ ისინი თავს, როგორი დათრგუნულები იყვნენ და ა.შ.

2.3.8. არასწორი ტერმინოლოგია

საანგარიშო პერიოდში რამდენიმე შემთხვევაში მედიამ ბავშვებთან დაკავშირებით არასწორი ტერმინოლოგია გამოიყენა. მაგალითად:

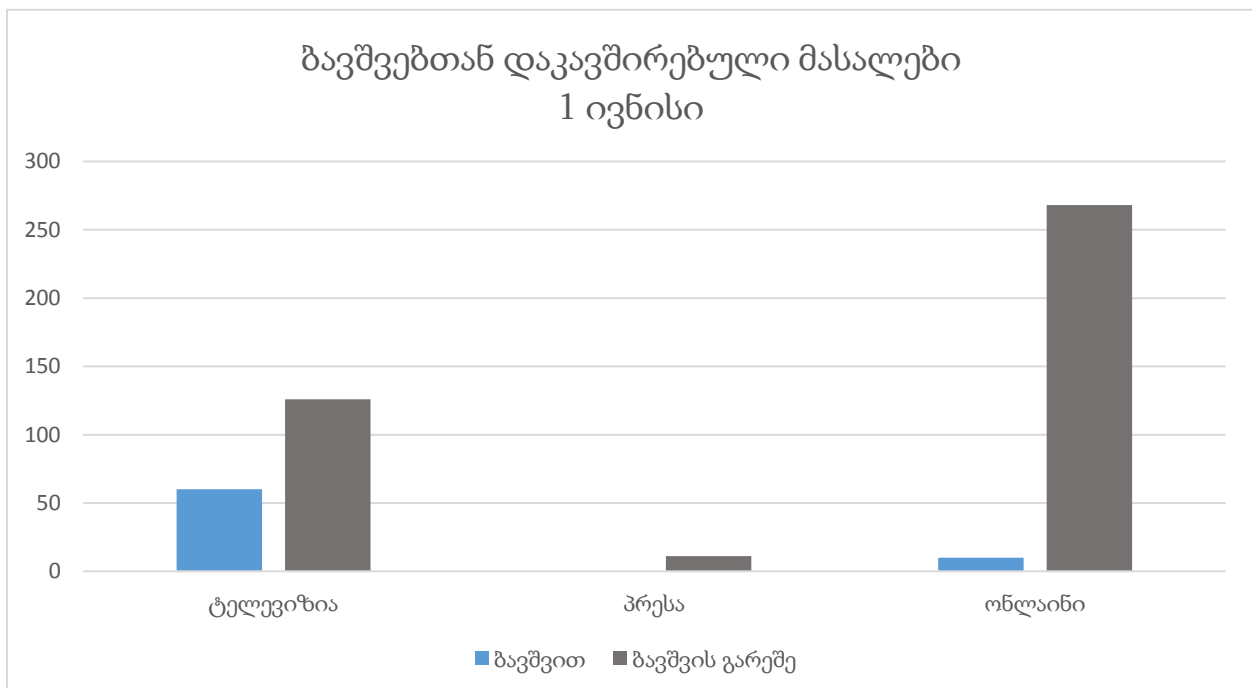
1. 7 ივნისს GDS-ის შუა დღის გადაცემის 1 ბლოკი დაეთმო დანაშაულის პრევენციის ცენტრისა და შშმ ბავშვების მიერ დაკომპლექტებულ მოლაშქრეთა გუნდს. გადაცემაში, ერთ-ერთი წამყვანი დანაშაულის პრევენციის ცენტრის ბენეფიციარებს „დამნაშავეებს“ უწოდებს. მიუხედავად იმისა, რომ ცენტრის წარმომადგენელმა მას შეუსწორა, რომ ეს ბავშვები დამნაშავეები არ არიან.

2. 18 ივნისს - [პირველ არხზე](#) გასულ მოკლე ინფორმაციაში აღნიშნეს, რომ „სოციალურად დაუცველი ლუკა გოდიშვილი ნიჭიერთა ათწლეულის მოსწავლე გახდა.“ ბავშვის სოციალურ მდგომარეობაზე ხაზგასმა საჭირო არ არის მის წარმატებაზე საუბრისას.
3. ტელეკომპანია [იმედზე](#) გავიდა სიუჟეტი გორში გაუჩინარებული ბავშვის შესახებ. მასალაში იდენტიფიცირებულია დაკარგული ბავშვის და-ძმა, რომელიც სოციალური მომსახურების სააგენტომ ოჯახს დროებით განარიდა და ნათქვამია, რომ მშობლებს “გონებრივი პრობლემები” აქვთ. გარდა იმისა, რომ ახსნილი არაა რას ნიშნავს, რაში გამოიხატება ან რას ეფუძნება ჟურნალისტი, როცა ამ ადამიანების “გონებრივი პრობლემების” შესახებ საუბრობს, ბავშვებს შესაძლოა სამომავლოდ ავნოს მსგავსი პირადი ინფორმაციის გავრცელებამ და გახდნენ დაცინვის ობიექტები.

3. 1 ივნისი

1 ივნისი ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღეა, თუმცა უკვე ტენდენციად ჩამოყალიბდა, რომ ქართული მედია ამ დღეს აქცენტს აკეთებს არა ბავშვთა უფლებებზე, არამედ სხვადასხვა ორგანიზაციის, სახელმწიფო უწყების თუ კომპანიის მოწყობილ ღონისძიებებსა და ქველმოქმედებაზე. ამ დღესაც ნაკლებად ჩანან ბავშვები, ფსიქოლოგები, მასწავლებლები, მინისტრები, პოლიტიკოსები, ბავშვების მშობლები, საუბრობს ყველა, გარდა თავად ბავშვებისა.

როგორც სხვა პერიოდში პირველ ივნისსაც პრესა თითქმის არ ინტერესდება ბავშვებთან დაკავშირებული თემებით, ამ დღეს მომზადებული 11 მასალიდან ბავშვი არსად საუბრობდა.

პირველ ივნისს მედია ბავშვებს ძირითადად ამ ღონისძიებების მონაწილეებად და ქველმოქმედების ობიექტებად წარმოგვიდგენდა. ამ დღეს მედიასაშუალებების მიერ გაშუქებულ ამბებში ქველმოქმედების გამცემებად გვევლინებოდნენ სამინისტროები, მუნიციპალიტეტები, გამგეობები, საკრებულოს წევრები, მერები. მედიიდან შევიტყვეთ, [როგორ ჩავიდა](#) ხურვალეთში ჩასახლებულ იძულებით გადაადგილებულ ბავშვებთან დავით ბაქრაძე 1 ივნისის მისალოცად და როგორ დაჭრა მათთან ერთად ტორტი, გავიგეთ ისიც, რომ პატარებს ნაყინები [დაურიგეს](#) ახალციხის მუნიციპალიტეტის თანამშრომლებმა, მივიღეთ ინფორმაცია თუ [როგორ უმასპინძლა](#) სოფლის მეურნეობის მინისტრმა იძულებით გადაადგილებულ ბავშვებს, [როგორ შეხვდა](#) პაატა ბურჭულაძე სკოლის მოსწავლეებს და ა.შ.

მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო ორგანიზაციების ანგარიშების მიხედვით, საქართველოში ბავშვები ერთ-ერთი ყველაზე მოწყვლადი ჯგუფია, პრესაში არც ერთი სტატია არ ყოფილა ბავშვთა უფლებების, სოციალური, განათლებისა თუ ჯანდაცვის პრობლემების შესახებ.

ონლაინ მედიასაშუალებებში გამოქვეყნდა მასალები თითქმის იდენტური ტექსტებითა და ფოტოებით, რაც აჩენს ეჭვს, რომ პირველ ივნისს ბავშვთა საკითხზე მომზადებული მასალების დიდი ნაწილის ავტორი არა თავად მედიასაშუალება, არამედ საბავშვო ღონისძიების მომწყობი დაწესებულებაა, მედიასაშუალებები კი პრესრელიზებს უცვლელი სახით აქვეყნებენ. კერძო კომპანიების აქტივობების შესახებ მომზადებული მასალების დიდი ნაწილიდან იკვეთება ფარული კომერციული რეკლამის ნიშნები, რადგან ასეთი სიახლეების დიდი ნაწილი სარედაქციო მასალების სახით იყო გამოქვეყნებული და რეკლამის აღმნიშვნელი მითითება არ ჰქონია.

იგივე ტენდენცია იყო ტელემედიაშიც. ერთმანეთის მსგავსი მასალები შეეხებოდა სხვადასხვა კომპანიების თუ სახელმწიფო უწყებების მიერ ბავშვებისთვის მოწყობილ ღონისძიებებს.

საქველმოქმედო ტიპის მასალებიდან აღსანიშნავია „იმედის შუადღე“, რომელიც მთლიანად დაეთმო საქველმოქმედო გადაცემა-მართონს. „დიმიტრი ცინცაძის ფონდის“ საქმიანობასა და საქველმოქმედო ღონისძიებას. მიემღვნა GDS-ის შუა დღის მესამე ბლოკიც. ბავშვებს დაეთმო „იმედის დილა“ თუმცა, არ ყოფილა სერიოზული თემები წამოწეული. გადაცემა ძირითადად შევსებული იყო სხვადასხვა საკონცერტო ნომრებითა და „იმედის დილის“ და რადიო „იმედის“ თანამშრომლების შვილების გადაცემაში ვიზიტით. მთელი გადაცემა ცდილობდა ბავშვთა დღე ბავშვების გართობასთან დაეკავშირებინა.

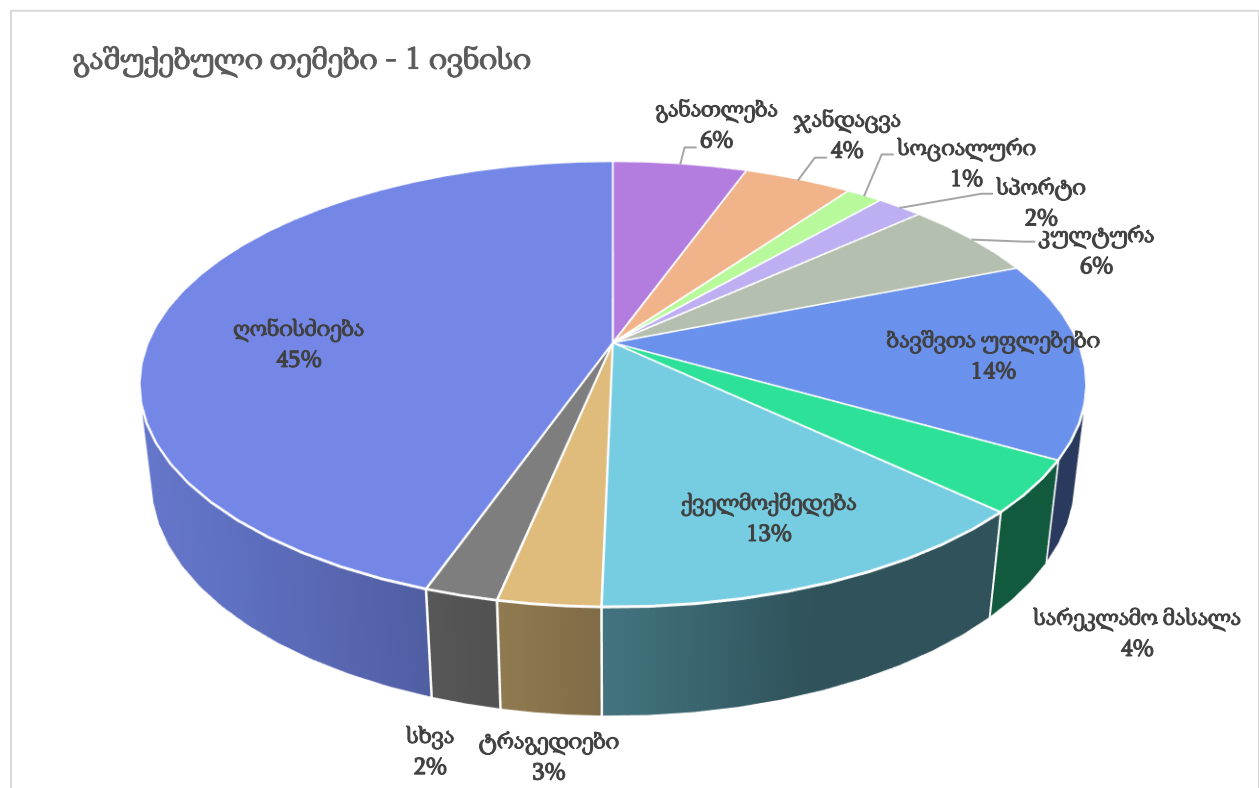
საინფორმაციო გამოშვებებმა გააშუქეს სახალხო დამცველისა და გაეროს ბავშვთა ფონდის ანგარიშები. ონლაინ მედიის მხრიდან ანგარიშებში მოყვანილი პრობლემების სიღრმისეული ანალიზის მცდელობა არ ყოფილა. მედიის მთავარი განსახილველი თემა სახალხო დამცველისა და გაეროს ბავშვთა ფონდის მიერ გაკეთებული განცხადებები იყო და არა თავად

პრობლემა, რაზეც ისინი საუბრობდნენ. მედიას ანგარიშში მოყვანილი ტენდენციები არ განუვრცია.

ონლაინ მედიისგან და პრესისგან განსხვავებით, ზოგიერთმა ტელევიზიამ შედარებით მეტი დრო და ცალკეული გადაცემები დაუთმო ბავშვების თემას.

მონიტორთა დაკვირვებით, პირველი არხის დილის ეთერი ყველაზე სერიოზულად მიუდგა ბავშვთა დღეს, საინტერესო თემები ჰქონდათ წინ წამოწეული და გადაცემის ყურებისას არ იქმნებოდა შთაბეჭდილება რომ ეს დღე მხოლოდ ბავშვების გართობისა და ქველმოქმედებისთვის განკუთვნილი დღეა. თუმცა აღინიშნოს ისიც, რომ თავად ბავშვები თითქმის არ ჩანდნენ გადაცემაში.

ონლაინ გამოცემებიდან „ნეტგაზეთი“ იყო ფაქტობრივად ერთადერთი გამოცემა, რომელმაც 1 ივნისს ბავშვთა უფლებების და სოციალური პრობლემის შესახებ მასალები გამოქვეყნა.

4. სიღრმისეული გაშუქება

პოზიტიურ ტენდენციად უნდა შეფასდეს მედიის მიერ კრიმინალური შემთხვევების გაშუქებისას ბრალდებულებისა თუ მსხვერპლების კონფიდენციალურობის დაცვის უკვე დამკვიდრებული პრაქტიკა.

ბავშვთა საკითხების სიღრმისეული გაშუქების თვალსაზრისით უნდა გამოიყოს „ბათუმელები“ და „ლიბერალი“, რომლებმაც ამ თემაზე არაერთი მასალას მოამზადეს.

მაგალითად, „ბათუმელებმა“ გამოაქვეყნა ორი მოსწავლის მიერ უსინათლოთათვის სპეციალური ჯოხის [გამოგონების შესახებ](#) სტატია, ამგვარი მასალები ხელს უწყობს ბავშვების პოზიტიური ხილვადობის გაზრდას. თავად ბავშვები ასაუბრა და წარმოაჩინა პრობლემა, რაც სკოლაში ხელოვნების [საგნის სწავლებას უკავშირდება](#). ამავე გამოცემამ მოამზადა მასალა სკოლის დამთავრების [ეკონომიკურ ხარჯებთან](#) დაკავშირებით, რაც განსხვავებული ფოკუსი იყო ამ თემის გაშუქებისას. პრობლემის სიღრმისეული გაშუქების თვალსაზრისით ასევე აღსანიშნავია „ბათუმელების“ მიერ 23 მაისს [გამოქვეყნებული მასალა](#), სადაც საუბარია ოჯახში არასრულწლოვანზე ძალადობის შედეგებზე. სტატია მხოლოდ მსხვერპლისთვის მიყენებულ ზიანზე არ აკეთებს აქცენტს, კარგად ჩანს თუ რა ზიანი შეიძლება მიადგეს არა მხოლოდ არასრულწლოვანს, არამედ მოძალადესაც. განსხვავებული იყო კიდევ ერთი მასალა [„სასკოლო ოლიმპიადები სამინისტროს რეგულაციებს მიღმა“](#), მასალა ეძღვნება იმ ოლიმპიადებს, რომელიც კერძო კომპანიები ატარებენ და სამინისტრო ზეგავლენას ვერ ახდენს.

ბავშვებთან დაკავშირებით [განსხვავებული თემით](#) გამოირჩა „ლიბერალიც“, რომელმაც გამოაქვეყნა სიღრმისეულად მომზადებული სტატია სასკოლო ცხოვრებაში მშობელთა მონაწილეობის შესახებ. აღსანიშნავია, რომ სხვა მედიასაშუალებებს ამ თემაზე მასალა საანგარიშო პერიოდში არ მოუმზადებიათ. სტატიაში [„სკოლა და თემი: ურთიერთობა, პრობლემები, გამოწვევები“](#) კი ფართოდ წარმოაჩინა პრობლემები, რაც ამ მიმართულებით არსებობს და საკითხთან დაკავშირებით ასაუბრა ბავშვებზე. აღსანიშნავია ლიბერალის კიდევ ერთი მასალა [შრომის გაკვეთილები](#). სტატიაში საუბარია ბავშვთა შრომაზე, რომელსაც მათი ფუნდამენტური, განათლების უფლების შეზღუდვა მოყვება. ამავე გამოცემამ დაბეჭდა ლევან ჯობავას ტექსტი [„მინდა რაგბელი გამოვიდე“](#). პოსტი აღწერს თუ როგორ აცნობს და აყვარებს ბავშვებს ოვალურ ბურთს - რაგბს. აქვე ჩანს ის პრობლემებიც, რომელიც სპორტის მიმართულებით დგას საქართველოში. ტექსტი გამორჩეულია იმ ფონზე რომ ბავშვებისა და სპორტის თემაზე ხარისხიანი მასალების ნაკლებობა მედიაში.

პოზიტიურ მოვლენად უნდა შეფასდეს გადაცემა „ეკოვიზია“ GDS-ის ეთერში, რომელსაც აქვს საგანმანათლებლო მიზნები და ბავშვთა მაღალი ჩართულობით მზადდება. ამ გადაცემის თანაწამყვანები არიან არასრულწლოვანები და ისინი უშუალოდ არიან ჩართულები მედიაკონტენტის წარმოებაში. იმ ფონზე, რომ ქართულ მედიაში მოზარდების შესახებ და მათი ჩართულობით მომზადებული გადაცემების სიმწირეა, პოზიტიურად შეფასდა აგრეთვე

„სამხრეთის კარიბჭის“ გადაცემა „სტუმრად ვაკოსთან“, სადაც წამყვანი სტუმრად მიწვეულ მოზარდებთან ერთად განიხილავს სხვადასხვა თემას.

ახალგაზრდული ლიტერატურის ტენდენციები სიღრმისეულად განიხილა ჟურნალმა [ინდიგო](#). სტატია პოზიტიური მიდგომით არის დაწერილი. ქართულ ბეჭდურ მედიაში საკმაოდ იშვიათია მსგავსი სტატიები, რომლებიც ეხება ახალგაზრდების ლიტერატურულ გემოვნებასა და არსებული ტრენდების ანალიზს.

სკოლებში რელიგიური ინდოქტრინაციის პრობლემა კი ფართოდ წარმოჩინდა ტაბულას [გადაცემაში](#) „საუბრები რელიგიაზე“.

სიღრმისეული სიუჟეტი ჰქონდა „იმედის“ გადაცემა [„იმედის დროს“](#) მამების ჩართულობაზე შვილების აღზრდაში. გამოკვეთილი იყო ის პრობლემები, რაც შეიძლება შეექმნათ ბავშვებს მოგვიანებით, მამების არასაკმარისად ჩართულობის გამო მათ.

უნდა გამოიყოს არასათანადო პირობებში განათლების მიღების შესახებ ორი სიუჟეტი - პირველი საზოგადოებრივი მაუწყებლის საინფორმაციო გადაცემა [„მოამბეში“](#) გავიდა და ლამზალოს სკოლის არსებულ მძიმე ინფრასტრუქტურულ პირობებს ეხება, მეორე კი რუსთავი 2-ის გადაცემა [პოსტ კრიპტუმმა](#) მოამზადა სოფელ გუნდაეთში მოსწავლეები ზოგად განათლებას კონტენიერებში იღებენ, სადაც არც შუქია, არც საპირფარეო და „საკლასო ოთახებში“ წყალი ჩამოდის. ორივე მასალაში აქცენტი ბავშვის განათლების უფლებაზე კეთდება.

დადებით ფაქტად შეიძლება შეფასდეს პრესის დაინტერესება. 14 წლის გამომგონებელი ძმების მიმართ რომლებმაც შექმნეს გაზის გაჟონვის დეტექციის აპარატი. რამდენიმე მედიასაშუალებამ, მათ შორის [თბილისელები](#), [ვერსია](#) გამოაქვეყნა მათ შესახებ ინფორმაცია თავისთავად პოზიტიურია, როდესაც მედია მსგავს შემთხვევებს ყურადღებას აქცევს და არასრულწლოვნების სამეცნიერო და საგანმანათლებლო მიღწევებს წარმოაჩენს.